

Dr. v. Kovács Jenő csendőr százados

1911. május 25-én született Abaszéplakon, a mai Szlovákiában, Kassa mellett. Szülei, Kovács József és Tamási Amália Vas megyei parasztsaládból származtak. Uradalmi ispánként dolgozó édesapja, Kovács József 1908-ban került egy Abaúj- Torna vármegyei birtokra.

A család 1914-ben, az I. világháború kitörését követően, az édesapa bevonulásakor került vissza az apai nagyszülőkhöz, a Vas megyei Mersevára. Kovács József 1917 augusztusában hősi halált halt a román fronton, az Ojtozi-szorosban (posthumus vitézzé lett avatva 1937-ben). Az édesanya három gyermekkel, Jenővel és két húgával (Mária, Amália) maradt egyedül, negyedik gyermeke, József, apja halála után született.

Jenő az elemi iskola hat osztályát Merseváton végezte, ezt követően került 1923-ban hadiárvaként a szombathelyi árvaházba. Tanulmányait osztálytársainál két évvel idősebben, a Faludi Ferenc Reálgimnáziumban folytatta. A gimnáziumot végig jeles eredménnyel végezte, 1931-ben érettségizett. Lelkes tagja volt a cserkészcsapatnak (1933-ban egyetemistaként részt vett a gödöllői világjamboreen).

1931-ben bevonult katonának és egyben felvételt nyert a pécsi egyetem jogi karára. Egy évig tanulmányait „mezei jogászként” a katonasággal párhuzamosan végezte, 1932-től

nappali tagozaton folytatta. 1935-ben avatták doktorrá. 1935-ben ajánlásokkal sikerült elhelyezkednie Celldömölkön, fizetés nélküli jegyzőgyakornokként.

1936-ban, nehéz anyagi helyzetében jelentkezett a közlönyben megjelent, csendőrségi és vasúti tiszti diplomásokat kereső álláshirdetésekre. A felvételiket követő csendőrségi válasz előbb érkezett, ami egész későbbi sorsát meghatározta.

Honvéd zászlós, 1936.

**Ludovikás karpaszományos
hadapród őrmester, 1937.**

A Ludovika elvégzésével 1937-ben hadnaggyá, majd a csendőrtiszti tanfolyam elvégzése után 1938-ban főhadnaggyá avatták.

Böszörményi út; Csendőrtiszt avatás, 1938.

Avatását követően Csornára került szárnyparancsnoknak. Ezt követően több helyen szolgált. 1940-41-ben a szombathelyi csendőrtiszti iskolában tanított.

Bácskai tevékenységét a M. Kir. Csendőrség felügyelőjének ügyészsége az újvidéki tisztoगतást követően átvizsgálta és megállapította, hogy azon eseményekben nem vett rész és feladatait minden esetben szabályszerűen látta el (1. Melléklet).

Főhadnagy, 1941 tavaszán.

**Erdély visszatér. Nagyváradon,
1940 szeptemberében.**

Szombathelyen a csendőrnapi díszszázadot vezeti. 1941. február 14.

Itt ismerte meg későbbi feleségét, Márkus Juditot, Márkus István körjegyző és Nyull Irén leányát. Délvidéki szolgálat után 1943 tavaszán került Gödöllőre szárnyparancsnoknak. 1943 júniusában megnősült, 1944 áprilisában született meg Judit nevű kislánya.

A szárnyparancsnok fohásza a Kerepesi Kálváriánál 1943-ban.

A gödöllői Grassalkovics kastély bejáratánál.

**Csendőr százados szárnyparancsnok,
Gödöllő, 1941-1944.**

A front közeledtével családját Szombathelyre küldte, ő maga egységével Budapestre került. Budapest ostromát az akkori belügyminisztériumban, a budai várban élte át, 1945 februárjában esett szovjet fogságba. Több gyűjtőtáboron keresztül oroszországi tiszti hadifogolytáborokba került, ahonnan csendőr múltja miatt az utolsó transzportok egyikével, 1950 decemberében jutott vissza Magyarországra. A nyíregyházi fogolyelosztóból azonnal a Markó utcai börtönbe szállították, majd internálták és 1953-ig a kazincbarcikai fogolytáborban a vegyiművek építésén dolgozott. Sztálin halála után a munkatábor feloszlatták. Újra a Markó utcai börtönbe szállították, ahol 1953-ban koncepciós perben délvidéki szolgálata miatt 10 év börtönre ítélték (2. Melléklet). Elítélését követően a csolnoki munkatáborban, szénbányában dolgozott 1956-ig.

Felesége eközben édesanyjával és lányával Szombathelyen élt, a csolnoki szénbányában látogathatta meg először, 8 év után férjét.

1956 elején Csolnokról a váci börtönbe került. Itt érte 1956 októberében a forradalom. A börtön kapuinak megnyitását követően október végén sikerült Szombathelyre jutnia. Mivel nem töltötte le börtönbüntetését, 1957 márciusában visszavitték Vácra, ahonnan büntetésének

leszállítása után 1957 októberében került végleg haza Szombathelyre, felesége Szabó Miklós utcai házába. Időközben, 1957 júliusában megszületett fia, Jenő.

Hazakerülését követően tejipari építőbrigádnál, majd asztalos üzemben sikerült elhelyezkednie segéd munkásként. Újra leérettségizett, majd 1965-től a szombathelyi gázgyárban dolgozott csoportvezetőként. Innen ment nyugdíjba 1974-ben, majd 4 évig dolgozott még nyugdíjasként.

A hatvanas évektől tagja lett a honismereti mozgalomnak, honismereti akadémiákra járt, honismereti (Vas megye, Szombathely, Mersevát), nyelvtudományi (nevek világa), egyházi (út menti keresztek), ipartörténeti (gázgyár) és iskolatörténeti (árvaház, reálgimnázium) munkák, pályázatok írásával foglalkozott. Részt vett több vetélkedőn, rejtvényt fejtett és bélyeget gyűjtött.

Bár sok bajtársával ezt megelőzően is levelezett, a rendszerváltást követően nyíltan is felvette a kapcsolatot régi bajtársaival, hadifogoly és csendőrtalálkozókat szervezett.

1990-től kitartó elkötelezettséggel törekedett rehabilitálására a kezdeti elutasítások ellenére. Ismételt kérelmeit követően (3. Melléklet) ügyét végülis felülvizsgálták és 1994-ben, három és fél évi jogi huza-vona után a Legfelsőbb Bíróság rehabilitálta (4. Melléklet), majd anyagilag is kárpótolták.

1990-t követően folyamatosan publikált a helyi lapokban, folyóiratokban és könyvekben (Vas Népe, Savaria Fórum, Vasi Szemle, Honismeret, Vasi Honismeret, Diktatúra Vas megyében stb.), tevékenyen részt vett honismereti és rendvédelmi szervezetek munkájában. Nyolcvan év felett is sokat utazott, szervezett. 1995-ben

1995. február.

Mersevát község első díszpolgárává avatta.

Judit lánya kertészmérnök-tanár, Jenő fia építőmérnök lett. Életében 9 unokája és 5 dédunokája született.

2002. október 4-én, 92. életévében Szombathelyen halt meg rövid kórházi ápolás után.

Testének nyughelye Szombathelyen a Jáki temetőben.

Vitéz Domokos Sándor: Búcsúztató

(Szombathely, 2002. október)

Az őszi hantok némasága
elmúlásunkról sűg mesét,
szétterítve száraz avarból
a búcsúzásnak szőnyegét.

A szél hárfája lágy dalával
figyelmeztet hogy jön a tél
és életünknek por hüvelye
porrá válva pihenni tér.

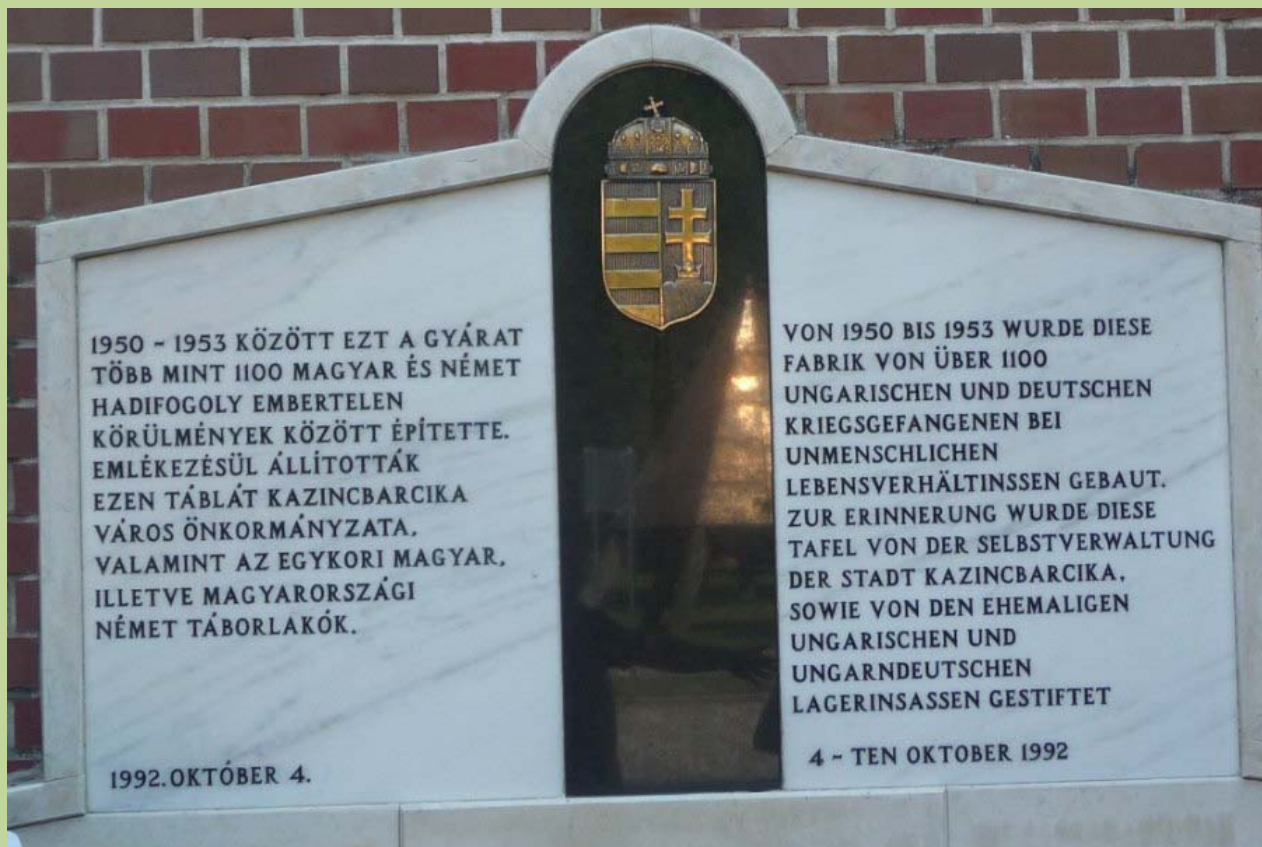
E fájó búcsú pillanatban
Jenő Bátyánkra emlékezünk
az itt maradt kakastollasok
és fogadalmat teszünk.

Megígérjük hogy életének
példájához méltók leszünk
és emléke mint vezérszög
míg élünk megmarad velünk.

Kalapunk mellett a kakastoll a
vitézség szimbóluma
láthatatlan leng itt felettünk
mint örök hűség záloga.

S ha majd a hantok dübörögnek
koporsónkra egykor felettünk; ...
megköszönjük a kiváltságot,
hogy a bajtársai lehettünk.

Életrajza ROMÁN István tollából
A 196-os számú rab
címen a honlap Könyvtárának Bibliográfiáján
keresztül olvasható, vagy megrendelhető a
koj@freemail.hu email címen.

Csendőrségi pályafutásának állomásai:

Pécsi tudományegyetem: 1931-1935 - Jogi diploma: 1935.06.

Jegyzőgyakornok Celldömölkön: 1935.10.-1937.06.

Jelentkezik csendőrtisztnek: 1937.06.

Ludovika illetve Böszörményi út: 1937.09-1938-12.

Főhadnaggyá avatás: 1938.12.18.

Érsekújvár: 1939.01.-1939.05.04.

Csorna: 1939.05.05.-1940.02.01.

Makó: 1940.02.02.-1940.07.01.

Kisújszállás: 1940.07.02.-1940.09.05

Észak Erdély: 1940.09.06.-1940.10.09.

Szombathely: Csendőriskola - oktatótiszt 1940.10.10.-1941.04.11.

Újvidék: szárnyparancsnok /előtte részt vesz a bácskai bevonuláson/ 1941.04.12.-1942.04.30.

Századossá léptetik elő 1942. április végén

Huszt: szárnyparancsnok 1942.05.01.-1942.05.19.

Gödöllő: szárnyparancsnok 1942.05.20.-1944.11.

Budapest ostroma: 1944.11.-1945.02.12.

Orosz fogság: 1945-02.13.-1950.12.

Kazincbarcika: munkatábor 1951.03.19.-1953.08.

Koncepciós csendőrper: 1953.11.20.

Csolnok majd Vác: 1953.12.-1956.10.28. 1957.03.07.-1957.11.11.

1990.09.06.-án a Fővárosi bíróság mentesíti a börtönbüntetéshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól.

1994. 14.18. Legfelsőbb Bíróság rehabilitálja (három és fél évi jogi huza-vona után)

Érmei:

Első világháborús emlékérem, amire mint hadiárva volt jogosult. Édesapja emlékére nagy szeretettel viselte.

A felvidéki, erdélyi és délvidéki visszacsatolt területekre való bevonulás emlékérméi.

A m. kir. csendőrség felügyelője mint illetékes parancsnok a mai napon kelt ugyanezen szövege elhatározásával elrendelte, hogy a m. kir. újvidéki csendőrcsapatgy. állományába tartozó I/ dr. vitéz Kovács Jenő II. csendőrfőhadnagy, II/ Kocsis András tiszthelyettes, III/ Halász József törzserőrmester, IV/ Fehérvári József csendőr, V/ Parkes József csendőr, VI/ Hancsák Antal csendőr, VII/ Parida István II. csendőr, VIII/ Jós János főbuccsencsőr, IX/ Gáspár Lőrinc főbuccsencsőr, X/ Kartács Pál főbuccsencsőr, XI/ Kémeth László főbuccsencsőr, a m. kir. csendőrség központi nyomozó parancsnokság állományába tartozó XII/ Juhász István alhadnagy, XIII/ Bárdos János tiszthelyettes, a m. kir. közhelyettesi és híradó osztály állományába tartozó XIV/ Kocsis István őrmester, a m. kir. újvidéki csendőr nyomozó csoport parancsnoksághoz vezényelt, de a m. kir. székesfehérvári 2. nyomozó osztály állományába tartozó XV/ Harkó Géza tiszthelyettes, a m. kir. pécsi 4. csendőr nyomozó osztály állományába tartozó XVI/ Fehér Géza őrmester, a m. kir. szegedi 5. csendőr nyomozó osztály állományába tartozó XVII/ Örkény Vince tiszthelyettes, XVIII/ Dombóvári József őrmester, XIX/ Király Lajos csendőr és végül a m. kir. kassai 8. csendőr nyomozó osztály állományába tartozó XX/ Herceg Vince csendőr ellen a Btk. 279. §-át Utközö szándékos emberölés büntette és a Btk. 90. §-ához képest a Btk. 279. §-át Utközö szándékos emberölés büntették a Btk. 60. §-a szerinti kísérlete miatt tett feljelentés a Kbp. 130. §-ának 1. bekezdése értelmében félretétessék, mert fegyverhasználatuk a m. kir. csendőrség számára kiadott szervezeti és szolgálati Utasítás /szu

49.§-ának 530.pont 1 és 2. alparagrafi szerint jogosaik bizonyos és így cselekményük a Kbtk.38.§ 2. pontja értelmében becsúszva nem lévén, nincs alap a büntetőbírószéki úldóságra.

Az illetékes parancsnoki elhatározás

I n d o k a i

a következők:

A c.kir.azegedi V. oszondörkerületi parancsnokság által 1942. évi január hó 4-én k/ncs.ú.-1942. szám alatt felterjesztett oszondör kerületi foglyak részéről a gyarmati területi parancsnokság közlési környelvével, 1942. évi január hó 4-én állított fel a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított 50-60 fő egyénre vonatkozóan és külön-külön több ízben előttek, kik közül Apity István és állítólag János Rajkó megkíséreltek a foglyak között ismeretlen nevű polgári egyén azzal segítségért, aki a bűncselekmény elkövetésében részt vett, illetőleg megadni megkísérelték a foglyak között, hogy azonosukat előre megfontalták volna.

A foglyak gyarmati elrendelt ügyész elbeszélés megfontolták azon az előbbi tényállás nyert megfontoltatást.

Az államellenes bűncselekmény gyanúja miatt elfogott katonák között alkalmával kijelentette, hogy meg tudják mutatni az államellenes bűncselekmény gyanúja alatt álló felfegyverezett egyének tartózkodási helyét két egyén állításának helyességéről való megfontoltatást.

Államellenes bűncselekmény gyanúja miatt elfogott katonák között alkalmával kijelentette, hogy meg tudják mutatni az államellenes bűncselekmény gyanúja alatt álló felfegyverezett egyének tartózkodási helyét két egyén állításának helyességéről való megfontoltatást. Ökrös Vince tiszthelyettes és Kercs Vince oszondör kerületi, Juhász István alhadnagy és Bárdos János tiszthelyettes oszondör kerületi, Juhász alhadnagy és Bárdos János tiszthelyettes oszondör kerületi az értesítés visszamondták, Ökrös Vince tiszthelyettes és Kercs Vince oszondör kerületi a két fogollyal 1942. évi január hó 3-án délután hajnalán a foglyak által jelzett helyre indult. Kivonatukra jutott, hogy államellenes bűncselekmény elkövetésükre jutott, hogy államellenes bűncselekmény elkövetésükre jutott.

gyanúsított több felfegyverzett egyenről van szó, és a szabályi
 óráról velük ment még Kocsis András tiszthelyettes, Erlász József
 törzserőster, Tóth Péter, Parka Gáspár, Jancsár Antal, Barida
 István II. oszondőrök, Kartács Pál, Jób Lajos és Gábor Lőrinc pro-
 bucsosondőrök, valamint Baranyi József és Kémeth Károly községi ren-
 dőrök, végül az 1. portyázó századtól 13 honvéd.

A két fogoly a szabálytól kb. 10 km. távolságra lévő Popov-
 jev tanyát mutatta meg, amelyben az államilagos bűnösöknek
 gyanúja miatt álló felfegyverzett egyének tartózkodtak. A fogdók
 közölték még azt is, hogy a környéken több elhagyott áruc tanya
 van és így a keresettek ezek valamelyikében is tartózkodhatnak.

A helyszíni szemrevételezés után Ókrós tiszthelyettes a vele
 járt oszondőrökből, községi rendőrökből és határőrszolgálatból egy raj
 alkotott és azt kétfelé osztotta. Az első félraj parancsnoka Ók-
 rós tiszthelyettes, a másik félraj parancsnoka pedig Kocsis András
 tiszthelyettes volt. Az első félrajnál a parkán kívül csak egy
 géppisztoly, a másik félrajnál azonban még egy golyóstörő is
 volt, amit a határőrszolgálat hoztak magukkal.

A két félraj bíztonított menetségben közeledett a Popovjev ta-
 nya felé. Mikor az említett tanyától kb. 1 km. távolságra voltak,
 akkor a két félraj egymástól elvált és az a célja, hogy a fél-
 rajok között még egy-egy tanyát ótkutatnak. Elváltás után Ókrós
 tiszthelyettes a félrajában volt lovas járőrnek, az általa táv-
 oszlaton észlelt károk polgári egység megközelítését rendelte el. A
 károk polgári egység ügylőszék észrevette a lovasjárőr közeledé-
 sét, mert látva, majd ismét lépésben az említett tanya felé ter-
 tetkez és ebben el is tűntek.

Az előre küldött lovasjárőr az egyik Popovjev tanya ártent
 nélkül, hogy tünet kapott volna, kiért is Ókrós tiszthelyettes
 elhatározta, hogy a négyes előtti tanya felé fog tartani, amely a

Tiszától kb. 1 km. távolságra van Zsablyától északi irányban
Ókrös tiszthelyettes félrajával kb. 100-120 méterre közelit
meg a nádas előtti tanyát, amikor onnét tüzet kapott. Erre
térüléscsere fejlődve, ostromtűzet adott le a tanyára. Minthogy
újabb tüzet nem kaptak, így a tüzelést megszüntették és elő-
tek a tanya felé. Ekkor a tanyánál oly erős tüzet kaptak, hogy
Ókrös tiszthelyettes látva, hogy a tűz lekötésére a félraje
szükség, Kocsis tiszthelyettes^{levegő} egy lovas oszondért küldött
az utasítással, hogy félrajával járjon azonnal segítségére.
1 óra múlva érkezett meg Kocsis tiszthelyettes félrajával,
idő előtt a tűz nemcsak hogy nem szűnt meg, hanem minden ok-
kalossal, de közülről valaki megmondult, még erősebb tüzet
Skószben szeresült meg Hósnath Pál községi rendőr. A segítség
követi Kocsis tiszthelyettes a félrajánál lévő golyószóró-
tényében történő tüzet lekötött és ezalatt ainközben
születtek a tanyához, végre azt meg is rohamozták, azonban a
szökéses történő tüzet a tanyán. A nyomok szerint a tanya
történők a közelbi nádasba húzódtak vissza.

Mivel a lövőnyomok igazsok ember ostromtűzűk: ezt
szert Ókrös tiszthelyettes a közelben lévő szivattyu telep
oszonddal Zsablyára telefonáltatott egy erősebb hatóvadász
kivételéért. A két félraj - a friss lövés jól látható a
tanya mellett északra haladva - üldözötte vette a tanyánál
ket. Üldözés közben eljutottak a Holt Tiszra szedőbe, ahol
tanyán közülről valók, hogy a menekülők kb. 30-35-en
és valamennyien felvannak fegyverkezve. Ekkor az üldözők
gátra mentek, ahonnan délkeletre kb. 600 méterre egy tu-
szid a sügért nagyobb embercsoporthat láttak távolodni. A
határozással a tanyánál előrenyomultak, amely Zsablyától
Csurostól pedig 18 km-re volt és ebben a tanyán, a fel-

valemint egy törös gyereken kívül mást nem találtak. Megemelték szerint a távoledé tömeg kb. 50-60 fő lehetett, akik valamennyien fel voltak fegyveresve és a tányától délre elterülő kb. 80 holdas kukoricósa menekültek. Ezek bollaóra Őkrös tiszthelyettes stabségi jegyet küldött Csabrogra, amelyben segítséget kér, majd azonban Kocsis tiszthelyettes nyomon kísérte a menekülőket nehogy nyomuk vesszen.

Őkrös tiszthelyettesnek Szablyóra tett jelentése alapján Juhász alhadnagy intézkedésére a helybeli határőrszaktól Szirányi főhadnagy parancsnoksága alatt 10 fő számmal a helyesekre ment és Juhász alhadnagy intézkedése folytán megérkeztek a helyesikre ment ki Bárcos tiszthelyettes is, Babar és Pomtővári Örmesterrel valamint Király csendőrrel és egy társasági rendőrrel. Pomtővári Örmester és Király csendőr ugyanis ekkor véletlenségtől késő ügyből kifolyólag tartózkodott a szablyai Csabn. Mindkét csoport kb. egyszerre indult el. Csab Juhász alhadnagy indult el valamivel később Kelemen Örmesterrel és a vég visszamaradt két, vagy három határőrszaktal. Ugyanis Juhász alhadnagy előtt még közigaznástokat rakott a gépkocsira és a történetekről jelentést tett újvidékre Horvay alezredesnek.

Bárcos tiszthelyettes a Holt vilas óra melletti csoportjával a tányánál körükerítve Őkrös tiszthelyettes csoportjához csatlakozott, majd mindkét csoport /:Őkrös és Bárcos tiszthelyettes csoportja:/ beelővált a később odáértendő Szirányi főhadnagy csoportjához és így együttesen vették kiadásra az Aliensóan lövöldöző menekülő társaságot, akik a segítség megérkezésének láttára a kukoricósból keletre a Tiera felé tartottak.

Ez alatt Juhász alhadnagy még a Tiera felé érkezése előtt egy határőrszaktal találkozott, aki jelentette, Szirányi főhadnagy azon parancsát, amelyszerint a tányra bekerítő erőt kér, mivel

az üldözés erő teljesen elegendő. Erre Juhász alhadnagy a kö-
 gátörháztól a csurogi őrsre telefonált, hogy oszondőrök és ha-
 vadászok menjenek ki és tartóztassák fel az akkor még csurog-
 nyába menekülőket. Majd a vele volt határ vadászokat otthagya
 Kelemen őrmesterrel visszaindult Zsablyára, hogy az Újvidékről
 jövő erőket az országúton Csurog felé irányítsa. Zsablyán elő-
 lálkozott is Horváth alezredessel, aki egy orvosnal és rakó t-
 helyettesével jött. Az orvos tovább ment, Horváth alezredes pe-
 tiszthelyettesével azonban állt Juhász alhadnagy gépkocsijánál
 visszafelé mentek Zsablya felé. Zsablyán határátmenetnél az Újv-
 idéiről érkező Kovács főhadnagy állt velük szembe egy jól
 szorós rajjával, akivel azután együtt mentek az országúton Csurog
 felé. Csurog előtt néhány km-re mindnyájan letértek az útról
 csatornáknál fejlődve, haladtak keletre a Tisza felé. Juhász
 alhadnagy Rakó tiszthelyettesével, Kelemen őrmesterrel és egy-
 lyen honvédségi csatlakozott szolgabíróval ment a Tisza felé
 a földeken addig míg Szirányi főhadnagy csoportjának bal sz-
 mellé nem ért. Kovács főhadnagy tőlük valenzivel délebbre ha-
 csoportjával szintén a Tisza felé. A Juhász alhadnagy és Ko-
 vács főhadnagy parancsnoksága alatt álló csoport csak az alkalom
 végén az egyesült Szirányi-Őrsre és gárda csoport után jó
 későn - üldözés közben bocsátkozott harcba a menekülővel.

Az Újvidékről távbesszélén kapott parancs alapján a cs-
 őréről először Kovács János 1. őrszázados és 7 oszondőr h-
 előfogaton Zsablya felé. Alig hagyták el azonban Csurogot n-
 km-re, már egy tanya előtt egy oszondőr irányít mutatóval közö-
 lük Kovács főhadnagynak azt a parancsát, hogy az útról let-
 olótták eltorló réten kialszassék keletre a Tisza felé két
 csoportba. Kb. 3 km-t haladtak így, amikor oszondőrökkel és
 egyénnel azaz Kovács főhadnagy csoportjával találkoztak
 nek jobbetérnyét képezve üldözték azokkal együtt a menekü-

Kovács tőrésőrmester csoportja egy lövést nem adott le, mivel a menekülők a most már félkörbe felfejlődött állások találatra felfelé húzódtak. A fenti telefonparancs után újabb parancs érkezett a csurgói órara, -de hogy kitől az nem volt megállapítható, mert azt a később eslelt hogy tisztihelyettes vette fel-, hogy az óra milyen erőt csak tud összehozni azal azonnal menjen ki a védőfal rétekre. Nagy Lajos tisztihelyettes őrsparancsnok intézkedése folytán a határvédeleztől nékos gáncor szakaszvezető indult el 12 vagy 14 fővel, Nagy Lajos tisztihelyettes pedig a más szolgálati parancs folytán az óraön tartózkodó - roszakégyi János és Horváth Géza őrmesterekkel, továbbá gnál Gyula próbacsendőrrel, két község rendőrrel, a polgárőrrel és két határvédelezzel tartott a szablyai szélton elindulva a rétek felé. Amikor kiértek a rétekre, csatárlénc alakzatban a szélton keletre gyomultak előre, úgyhogy Nagy tisztihelyettes csoportja Juhász alhadnagy és Kovács főhadnagy csoportja köze került és a két óra harcra keveredett a menekülőkkel.

AS államellenes bűncselekmény elkövetésével gyanúsított egyének elfogására Újvidékről is ki volt rendelve még 20 csendőr, akik Cili alhadnagy parancsnokkága elutt 16 órakor gépkocsival mentek Csurgó felé, hogy Kovács főhadnagy csoportjával az érintkezést megvegyék. Csurgó előtt le szálltak a gépkocsiról és elindultak a réteken keletre. Mivel azonban dr. Vitéz Kovács főhadnagy csoportja már több órával előbb elindult Újvidékről, így azt a sütség beállta előtt utólrni nem tudták, azért újból gépkocsi ra -hve Csurgóra bevonultak székül-, hogy az államellenes bűncselekmény elkövetésével gyanúsított egyénekkel harcra becsatlakozva, fogvert használják volna. A Cili alhadnagy csoportjához becsatlakoztak közül azonban Kéketh László próbacsendőr a réten való előkálalásakor valahogy eltévedt és Kovács főhadnagy csoportjához került, e-kivel aztán egyúttaren részt vett az előkálalásban kiközöcs a fogvert is használta.

hogy az állásokok során gyarmatítottak között volt, hogy sértettek kinek a fegyverétől mentek el, illetve azok meg az állapítható meg volt. Régién állapítható meg az, hogy gyarmatítottak csak akkor kezdték a fegyvert, öket az illetékesen büntetőeljárás elkövetésével gyarmati gyűnek fegyverrel megfémadták.

A megállapítások szerint a lőfegyverrel támadólag a gyűnek lövedékeiktől két esendő: az egyik a határvidék a határvidék esendő pedig a központban meghalt, azonkívül két esendő határvidék, két központi rendőr megsebesült. Velezont az állapítottak között a gyarmatítottak, illetőleg a határvidékek között ötgyen haltak meg, három pedig a gyarmatítottak állapítottak megsebesültek. Nem zárható ki azonban annak a lehetősége, hogy az alkalommal még többen is meghaltak, de mivel a lőghalálzott idő miatt a terepet már nem tudták teljesen tisztítani, így utólag már nem volt megállapítható, hogy a későbbi megsebesült állapítottak jelen eset alkalmával, vagyis az alkalommal megsebesült állapítottak között a határvidék két elfekvő bírósági bullovingglati és a határvidék szerint:

Az állapítottak a határvidékben két állapított lövedék érte, melynek egyik a vállat, a másik pedig a határvidék érte, azonkívül a határvidék elhallt a bal oldalán a határvidék a határvidék érte.

A határvidék a határvidék, egy állapított sérült, mely a határvidék alatt került a határvidék és azt az állapított határvidék el.

TÖRTÉNETI HIVATAL

Az egyik ismeretlen polgári egyént egy a határvidék lövedék sérülés érte,

a határvidék ismeretlen polgári egyént pedig egy a határvidék állapított sérülés érte, mely a határvidék hátul /oldalt, a határvidék és azt a határvidék a határvidék érte.

A most felsorolt éthatoló sérülések mind belsősek voltak és az elhaltak semmiféle korai szakszerű segítséggel sem lettek volna megmenthetők.

Mivel a sebesültek ismeretlenek, így azok sérülése nem volt megállapítható.

Gyanúsítottak a lőfegyver használatot beismerik és annak körülményeit a tényállásban foglaltakkal mindenben egyetemes edték elő.

Ugyaníntén a tényállással teljesen egyetemes tették meg vallomásaikat a kihallgatott honvédegyének is.

A megállapított tényállásból tehát kitűnik, hogy gyanúsítottakat lőfegyverrel megölték és minthogy így a támadás folytatásának a megakadályozására és védelemre más mód min a fegyverhasználat nem volt, gyanúsítottak a fegyvert a szut. 330. pont 1. és 2. alpontja értelmében kötelelességeműen, tehát jogosan használták. Ezért csak a 330. § 2. pontja értelmében beismartható nem léon ellenük büntetőbíróági eldöndésre alap sebese, de sebese nincs és így a felfelolene a rendelkező rész értelmében félretesndő volt.

A megállapítások szerint a honvéd egyének is használtak fegyvert. Minthogy azonban ennek elbírdálására, hogy garányi péla honvédek és társai a fegyvert jogosan, illetőleg kötelelességeműen használták-e a m.kir. szegedi V. honvéd hadtestparancsnok hivatott, így a kérdéses cselekmény elbírdálása végett az iratokat a 330. §-s alapján a m.kir. szegedi V. honvéd hadtestparancsnokhoz, mint illetékes parancsnokhoz való áttétolo indokolt és saukőséges.

Fokintettel erre, hogy áértettek illetőleg honvértartoséik ismeretlenek, így az értesítés kiküldesítható rez volt.

Ezen értesítés egy-egy példányra megküldetik:

1/ A m.kir. szegedi V. oszondérkerületi parancsnokhoz 1-XI.

és XVII-XIX. r.gyenusítottak teljertaltalu értesítése végett,

2/ a m.kir.csendőráég központi nyomozó parancsnokságán XII, XIII. és XIV.r.gyenusítottak teljertaltalu értesítése vé

3/ a m.kir.székesfehérvári II.csendőrkerületi parancsnak a XV.r.gyenusított teljertaltalu értesítése végett,

4/ a m.kir.pécsi IV.csendőrkerületi parancsnokságának a r.gyenusított teljertaltalu értesítése végett,

5/ a m.kir.kassai VIII. csendőrkerületi parancsnokságán XI.r.gyenusított teljertaltalu értesítése végett,

6/ a m.kir.szegedi V.honvéd hadtelt parancsnok ügyészé naplósott írottaknek viszakérőleg való ösztölés mellett a K 139.é-a alapján szirányi polk. hány.főhadnagy és tárcsi ellenjárás lefolytatása végett.

7/ két példányt a m.kir.honvédelmi minister urnak / példányt a belügyminister urnak; / felterjesztem.

Budapest, 1942. évi november 18. d. n.

Pálóczy Lt. ezredes a.k.

A másolat hitelessül;

Budapest, 1942. évi november hó 18. d. n.

Shinkayhonyhony
hadbíró őrnagy.

2. Melléklet A budapesti megyei bíróság.

B. III. C. 424/1933-10. sz.

1223

179

A Népköztársaság Nevében!

A budapesti megyei bíróság Budapeston 1933. évi november hó 20. napján megtartott zárt tárgyaláson meghozta a következő

Ítéletet:

A fogvalevő:

I. r. Benkey Albert - aki 1897. szeptember 5-én Pécsen született, aegedi /Delibáb u.7./ lakos, volt h. ezredes, magyar állampolgár, nő, 4 gyermeke van, ebből egy ellátatlan, egy családi his, 12 hold szántó és 2 hold szőlő vagyona van, előző neve /Kank/, apja: Benk Ferenc, anyja: Vildötsé Teréz, büntetlen -

II. r. Rósa Béla - aki 1890. január 28-án Nagybecskerekben született, volt J. tábornok lakos, volt h. ezredes, magyar állampolgár, nő, vagyonatlan, apja: Rósa, anyja: Róza Kallia, büntetlen -

III. r. Dr. Kacsóvics Halász - aki 1915. július 20-án Balassagyarmaton született, volt csendőrezendes, magyar állampolgár, nádorvárosi lakos, nő, vagyonatlan, apja: Andor, anyja: Csorba Gabriella, Büntetlen -

IV. r. Székely Károly - aki 1914. május 18-án Hódmezővásárhelyen született, volt galántai lakos, volt csendőrezendes, magyar állampolgár, nő, vagyonatlan, apja: Ignor, anyja: Schwarzer Anna, büntetlen -

V. r. Kovács János - aki 1911. május 26-án Abonyon született, aegedi lakos, volt csendőrezendes, magyar állampolgár, nő, egy ellátatlan gyermeke van, vagyonatlan, apja: József, anyja: Tancsai Kallia, büntetlen -

VI. r. Dr. Tóth Koltán - aki 1913. augusztus 10-én Csobánkon született, aegedi /78 u.13./ lakos, volt rendőrfőhadnagy, magyar állampolgár, nő, egy ellátatlan gyermeke van, vagyonatlan, apja: József, anyja: Jenai Teresanna, büntetlen - vidlottak

B Ü N T E T T

emberek törvénytelen kivégzésének és megkínzásának részeseiként elkövetett bűnösök büntetésben.

A megyei bíróság ezért:

I. r. Benkey Albert véltettat 18 /tizenhárom/ évi,

II.r. Rósa Béla vádlottat 12 /tizenkettő/ évi,
III.r. Dr. Kacsóvics Balázs vádlottat 15 /tizenöt/ évi,
IV.r. Budur Károly vádlottat 15 /tizenöt/ évi,
V.r. Kovács Jenő vádlottat 10 /tíz/ évi,
VI.r. Dr. Tóth Zoltán vádlottat 7 /hét/ évi börtönre és

valamennyi vádlottat teljes vagyonekkozá ra itéli és a
közügyektől valamennyi vádlottat 10 /tíz/ évre eltiltja.

A szabadság vesztésbüntetésbe Renkey Albert vádlott által
1950.évi december hó 14.napjától, Rósa Béla vádlott által
1950.évi december hó 3.napjától, Dr. Kacsóvics Balázs vád-
lott által 1950.évi december hó 7.napjától, Budur Károly
vádlott által 1950.évi december hó 2.napjától, Kovács Jenő
vádlott által 1950.évi december hó 6.napjától, Dr. Tóth
Zoltán vádlott által 1950.évi december hó 15.napjától a
mai napig rendőrhatalomági őrizetben, illetve előzetes let-
artóztatásban töltött időt teljesen beszámítja.

Estelesek vádlottak a bűnügyi költséget megtéríteni.

I n d o k o l á s :

A.

A megyei bíróság a tárgyalás adatai alapján a következő
t á n y á l l á s t
állapította meg:

I.

Renkey Albert vádlott apja fűszerkereskedő volt. Vádlottat
a hadaprődiskola elvégzése után zászlóssá nevezték ki és
résztvevett az első világháboruban is. 1927-ben a H.M./A/
osztályán háromhetes kémelhárító tanfolyamot végzett, majd
1931-ben a Soffa B./ alosztályhoz került hírszerző tiszt-
nek. 1938-tól 1940. decemberéig a szegedi 5.hadtest 2.osztá-
lyán teljesített szolgálatot a román arconal vezetője-
ként. 1940. decemberében az 5.hadtest Vkf/2.osztályának
a vezetője lett, ezredesi rendfokozatban, majd 1944. no-
vemberében a 9.hadtest 1/b.osztályának lett a vezetője és
a hadtesttel együtt 1945. májusában Alsóausztriában fog-
ságba esett.

Vádlott a románia felé irányuló hírszerzésben olyan eredm-
ményesen dolgozott, hogy a többi vonalához képest, 5/
váltak a legjobbak. A Délvidék katonai megszállása után
vádlott irányítása alá tartoztak az újvidéki, szabadkai,
sombori és zentai Vkf/3. kirendeltségek. Még a Délvidék
megszállása előtt két német tisztnek segítséget nyújtott
a Délvidék megszállásának előkészítésében. Ugyanazok a
Délvidék megszállása előtt a szegedi szerb görögkeleti egy-
ház vezetőjét kémkedés gyanúja miatt őrizetbe vette, majd

B.III.6343/1953-10.sz.

emek elődjét is kihallgatta 1943-ban Belgrádban. Vád-
lott irányítása alatt 1943. tavaszán a zombori kirendelt-
ség egy katonai szervezkedéssel párosult kémkedési ügy-
ben kb. 40 személyt vett őrizetbe, akiket azután el is
ítéltek.

Kósa Béla vádlott apja fűszerkereskedő volt. Vádlott a
hadapródiskola elvégzése után különböző helyeken tel-
jesített katonai szolgálatot, majd 1936. októberében az
5. hadtest parancsnokára került segédtsiztnek s ebben
a beosztásban 1942. júniusig szolgált. Így a vádbeli
időben az 5. hadtest parancsnokának Feketealmi Czeidner
altábornagynak volt a segédtsiztje őrnagyi rangban. Vád-
lott mint személyi segédtsizt Feketealmi mindenhová
elkísérte.

Dr. Kaszkovics Balázs vádlott apja törvényszéki bíró volt.
Vádlott elvégezte a jogot, majd önként bevonult katonai
szolgálatra. Ezt követően a csendőrséghez kérte a felvé-
telét, ahová fel is vették és hadnaggyá avatták. 1941-
ben a makói csendőrszakra került oktatótsiztnek főhad-
nagyi rangban.

Budur Károly vádlott apja állami tanító volt. Vádlott
1938-ban önként bevonult katonai szolgálatra, majd el-
végezte a jogot, azután a csendőrséghez kérte a felvéte-
lét, ahol a tanfolyam elvégzése után csendőrhadnagy lett,
majd 1940. októberében a makói csendőrszakra helyez-
ték oktató-tisztnek.

Kovács Jenő vádlott apja gazdasági ispán volt, szüleit
korán elvesztette és így nagyszülei nevelték. Iskolái
elvégzése és a tényleges katonai szolgálat letöltése
után tisztviselőként dolgozott. 1937-ben önként jelent-
kezett a csendőrséghez, ahol a tanfolyam elvégzése után
különböző helyeken teljesített szolgálatot mint csendőr-
szárnyparancsnok, így többek között Érsekújváron, Makón,
Ujvidéken és Gödöllőn.

Dr. Tóth Zoltán vádlott apja községi tanító volt. Vádlott
elvégezte a jogot és biztosítóintézeti üzletszerző lett.
1939-ben a rendőrséghez kérte felvételét és 1940. január

jában mint rendőrfőigazgató gyakornok különböző helyeken teljesített szolgálatot, majd 1941. novemberében az újvidéki rendőrkapitányságra helyezték, ahol a vádbeli időben is szolgálatot teljesített.

II.

A Délvidék megszállása után 1941-ben a megszállott részekben megindult az imperialista célok megvalósítását akadályozó partizán tevékenység. A katonai és polgári szervek ezeket a mozgásokat erősen felnagyítva jelentették a kormánzatnak, hogy a maguk jelentőségét emeljék. Így azután a fasiszta belügyi kormányzat, amelynek élén Keresztes Fischer állott, nagyszabású "tisztogatási akciót" határozott el a délvidéken. Polgári vonalon ehhez megfelelő karhatalom nem állott rendelkezésre, ezért a honvédelmi miniszterrel Bartha Károlyval és Szombathelyi Ferenc a honvédség vezérkari főnökével érintkezésbe lépett megfelelő karhatalmi erők rendelkezésre bocsátása céljából. Ennek eredményeként elhatározták, hogy a katonaságot is rendelkezésre bocsájtják. A "tisztogatási akció" gyakorlati keresztülvitelével Szombathelyi Ferenc a területileg illetékes 5. hadtest parancsnokát Feketealmi Czeidner Ferenc altábornagyot bízta meg. Feketealmi ezután megtette a szükséges intézkedéseket, bevonta a csendőrokat is és 1942. január elején megkezdődött a "tisztogatási akció", mégpedig először Zsalya és Csurog községek körzetében.

A "tisztogatási akciót" úgy tüntették fel, mintha nagyobbarányú hadműveletről lenne szó és hogy sok partizán újvidékre szivárgott át. Az újvidéki főispán Fernbach Péter is kérte a belügyminisztert, hogy újvidékre is terjesszék ki a "tisztogatási akciót". Ezt követően Szombathelyi utasította Feketealmi, hogy újvidékre is terjessze ki a tisztogatást. Feketealmi kb. 1942. január 15-án vezérkari főnökével Litomerjaky elnézéssel Rósa Béla őrnagy személyi segédtséjével autón Szenttamásra ment, ahol elvben megbeszéltek magasabb parancsnokokkal az újvidéki rajzlat. Az értekezleten ott volt a 13., 14. és 15. hadosztály parancsnoka, valamint a 15. vezérezredés parancsnoka Grassi József ezredes is, aki újvidék állomásparancsnoka lett ebben az időben, valamint jelen volt az újvidéki rendőrkapitány és a főispán. A parancsnokság a szállódában szült, és Feketealmi Rósa-Béla-t és egy őrnagyot azzal bízott meg, hogy álljanak őrséget és addig senkit ne engedjenek be a kapun, amíg az értekezlet tart. A rajzia irányításával Grassi József mint újvidék állomásparancsnoka lett megbízva.

E tisztogatás 1942. január 21., 22. és 23. napjaira volt kitérve. E célból újvidéken és környékén erős karhatalmi egységeket vontak össze. A rajzian résztvettek az 5. hadtest egységei, a 16-os csendőriskola, az újvidéki rendőrség, a maróci és azekezdői csendőriskola, valamint az újvidéki folyambiztos és a 16. határőrség zászlóalj.

1949. január 20-ára virradó éjjel Renkey Albert parancsot kapott, hogy reggel legyen a szegedi rókosi pályaudvaron és úgy készüljön, hogy 2-3 napig távol kell lennie, mert Ujvidékre mennek. Vádolt érdeklődött, hogy vigyá-e macával "K" egyénreket, mire azt a választ kapta, ha akar akkor vigyen. Renkey ezután parancsot adott, hogy Szekeres valamint Szili törzsörmszterek és beosztott al-tisztja Szakács törzsörmszter gépkocsin induljanak utnak Ujvidékre. 1942. január 20-án reggel azután KULÖn vona-ton Ujvidékre indultak Feketealmi, Litomerjaky vezérkari főnök, Rósa Béla segédtsz, Renkey Albert mint a hadosz-tály Vkf/2. osztályának vezetője. A vonaton a vezérkari főnök közölte Renkeyvel, hogy Ujvidéken 2-3 napos razzia lesz, mert az a feltevés, hogy a szabalykörnyéki partizá-nok Ujvidékre szivárogtak és amennyiben a partizánokat el-fogják, azokat hadbírószg elé állítják. Feketealmi az ut-on egy csomagot bízott Rósa Bélára, hogy vigyázzon rá és közölte vele, hogy a csomagban plakátok vannak, amit Uj-vidéken kiragasztanak, melyben tudatják a lakossággal a razziát. Ujvidékre kb. délután 3 órakor érkeztek meg. Kk-kor jelentkezett Grassai mint állomásparancsnok, aki a razzia irányításával volt megbízva. Renkeyt a pályaudva-ron Kun Bertalan alezredes a Vkf/2. osztályának ujvidéki kirendeltsége vezetője várta. Renkey elment a kirendelt-ség helyiségsébe és utközben öt Kun tájékoztatta a hely-zetről és arról, hogy az igazoltatások a Levente-otthon-ban lesznek és hogy az igazoltató bizottságban 10 polgá-ri személy is részt fog venni. A kirendeltség tagjaival Renkey közölte, hogy tartózkodjanak a helyiségsben, ő pe-dig a Levente-otthonban fog tartózkodni.

1942. január 21-ére virradó éjjel a plakátokat kiragasztották, és még ez este Feketealmi, Rósa Béla vádolt ki-séretében megsemlélte a razziában résztvevő csapatokat, amelyeknek egyrésze az Ujvidéket környező falvakban volt elhelyezve.

A várost kordonnal vették körül, és senki a városba se-ki, se be nem mehetett. A város három részre volt osztva, és a razzia szuszterlen a város központja felé haladt, mindig szuszterlen körben. A razziázást járőrök végezték, mégpedig vegyes járőrök, amely két oszandórból állott, két honvédegyén volt beosztva és rendszerint még egy helyiszme-rettel rendelkező rendőr. Az egyes szakaszparancsnokok 12-15 járőrből álló csoportot kaptak. Háromféle járőr volt voltak a kutató járőrök, akik az igazoltatást és az őri-zetbeváltatást végezték, majd a kíséző járőrök, akik az őri-zetbeváltatást személyeket átvették és a gyűjtő járőrök, akik a kíséző járőrtől vették át a "szuszterlennek talált" sze-mélyeket, akiket azután csoportba gyűjtve a Levente-ott-honba kísérték.

A razzia megelőző napon a oszandórtisztek részére az el-

igazítást Gál osandörbnagy tartotta, míg a rendőrség részére Tarján rendőrfelügyelő.

Január 21-én reggel 7 órakor kezdetét vette a razzia. Kenkey vádlott a három napos razzia alatt a Levente-otthon előcsarnokában tartózkodott. Az igazoltatásra az embereket a Levente-otthon színházi termébe kísérték, mégpedig először a vasútállomásról érkező utasokat hozták el. Az első napon a razziázás során csak elvétve forogt elő razziázás, és a Levente-otthonba kísért egyének közül kb. 15-20 főt még aznap éjjel kivégeztek a Dunaparton. Január 21-én az esti tisztai eligazításon Grassi előgedetlenségének adott kifejezést és faszesebb végrehajtást követelt.

A második napon a város második harmadára került a sor. Ezen a napon már több fegyverhasználat volt, és a nap folyamán Feketealmi az utcán találkozott Zöldi Márton osandörhnaggal, aki kijelentette, hogy hullákat akar látni.

Dr. Főth Zoltán alá tartozó járőrök rendőrökből és honvédek egyénkekből állottak, osandörök nem voltak hozzá beosztva. A második napon Főth Zoltán vádlott egy nőt vértett őriszembe, akinek engedély nélküli rádióadó készüléke volt. Vádlott feladata a kamendin-gyár felé eső oldal razziázása volt.

A második nap eredményével nem volt megelégedve sem Feketealmi, sem Grassi. Grassi ekkor azt ajánlotta Feketealminak, hogy rendezzenek má partizáni csatát, hogy ezáltal a razziázók vérszomját fokozzák. Grassi kijelentette, hogy "a sok piszoknak ami itt van, a Dunán le kell usznia". Zöldi aztán Grassi ötletének megfelelően január 21-ére virradó éjjel a Báni palota mellett levő útes telken két elfogott civilt agyonlővetett, a hullák zsebeiben kést, gránátokat és szerb lőszert tettek és szerb fegyvereket helyeztek melléjük.

Másnap azután január 23-án reggel Zöldi három sértetlen osandör fejét bekötöztette mintba azok a harc közben sebesültek volna meg, és a három osandör így bekötözve vett részt a razzián. A razziázó legénységnek Grassi parancsára rumos teát és pálinkát adtak, hogy ezzel fokozzák az atrocitásokat. A harmadik napnak azután meg is lett a Feketealmi és Grassi által kívánt "eredménye". A razziázás során értetlen embereket, sőt egy éves gyermekeket is agyonlőttek, az igazoltatásra kísért emberek nagyrészt nem is kísérték a Levente-otthonba, hanem kikisértek a Dunapatra, ahol agyonlőttek őket és a Duna jege alá csúszatták. A Levente-otthonból elengedett személyeket is újból elfogták és a Dunaparton kivégezték, úgy hogy az áldozatok száma meghaladta a kettőszázat. Ezen a napon délelőtt 11 órakor délután 3 óráig állandó puskaropogás hallatszott a Dunapart felől, amit a razziában résztvevő tiszték és beosztottak is jól hallottak. A raz-

ziát azonban mégis csak délután 3 órakor hagyták abba, amikor már mindennél is tiltakozások futottak be Fekete-halmihoz és Grassihoz, akik ezután a további "tisztoga-tást" leállították, így egy 600 főből álló polgári oso-portot visszakísértek a Dunaparttól, akik már a kivégzés előtt állottak.

A razzia harmadik napján a tömeges kivégzések nemcsak a Dunaparton, a strandon történtek, hanem összesen hat he-lyen, így többek között a vasutaspályán és a Bárdsi ut-cában is.

A harmadik napi razzián Kacs Kovics vádlott járőrei lega-lább három személyt vettek őrizetbe, akiket bekísértek a Levente-otthonba, Budur vádlott járőr-osoportja pedig legalább hat személyt vett őrizetbe, akiket szintén a Levente-otthonba kísérték.

Feketealmi a három napos razzia alatt minden nap ellen-őrizte a helyzetet, és az ilyen szemlék alkalmával Rósa Béla vádlott is vele volt. A harmadik napon is, mikor 11 óra körül jelentés érkezett, hogy lövések hallatsza-nak, Feketealmi elindult a helyszínre és Rósa Béla vád-lott is vele ment. Megérkeztek a gyalogsági laktanyához, ahol kb. 20 polgári személy holtteste feküdt. Mind férfi-ak voltak, és jelentették Feketealminak, hogy mikor ezen személyeket kísérték, valaki kézigránátot akart dobni, mire az egész csoportot agyonlőtték. Ezután Feketealmi és Rósa tovább mentek, s ekkor kb. 300 méterre 50-60 holt-testet találtak, akik között női holttest is volt. Ekkor Feketealmi felkereste Grassit, egymással beszéltek, majd Rósa Bélával Feketealmi újra kiment az utcára.

Az ujvidéki atrocitások híre a becsületes emberekben az egész országban mély megdöbbenést váltott ki, a parlament-ben is történt interpelláció ezzel kapcsolatban. Horthy azonban pertörvényt rendelt el. Az ujvidéki eseményeknek azonban külföldön is hatalmas visszhangja támadt, s ezért 1943-ban Horthy a pertörvényt visszavonta, és megindult az eljárás. Az eljárás a honvéd vezérkar különbirósága előtt folyt és 1944. januárjában került ítélethozatalra sor, ami-kor is többek között Kacs Kovics Balázs vádlottat 10 évre, Budur Károly vádlottat pedig 12 évre ítélték el. A főbűn-ösök azonban Feketealmi, Grassi, Zöldi és Deák Németer-országba szöktek. A német megszállás után az elítélt vádlot-takat is szabadlábra engedték és rehabilitálták őket.

Kovács Jenő vádlott 1941. áprilisától Ujvidékre került mint szárnyparancsnok és Ujvidék környékén 16 oszondőrre

tartozott parancsnoksága alá. Ez alatt az idő alatt több esetben történt használatkészség a csendőrség és a polgári lakosság között. Így 1941. októberében Boldogasszonyán a községi bíró jelentette, a szablyai őrsnek, hogy két idegen személy egyik községi lakosnak elvette a kerékpárját. A szablyai csendőr-őrsparancsnok csendőrökkel és rendőrökkel elszáratta az utakat, amikor a rendőrök a bicikli-tolvajokat igazolásra szólították fel, ezek pisztolylövéssel két rendőrt megsebesítettek. Az egyik rendőr megsebesítette az egyik polgári egyént. Az eset kivizsgálására Kovács Jenő vádlottat küldték ki.

1942. január 4-én Bátori alezredes utasítást adott vádlottnak, hogy Csurog és Zsablya községi térségre menjen ki két rendőrrel, ahol a csendőrök, rendőrök és a civilek között harc folyik. Vádlott a két csendőrrel Zsablyára ment a gépkocsival, ahol értesült, hogy két csendőr és egy községi rendőr megsebesült. Ekkor vádlott Csurog felé ment a csendőreivel. A nádasokból tüzet kaptak, vádlott és társai tüzeltek a nádas nádasba, a telep átfésülése után egy halottat és egy sebesültet találtak.

Január 5-én a délre fekvő nádas átfésülése volt a feladata. Vádlott 12 emberrel elindult a feladat végrehajtására, amikor 2 kilométer távolsághól lövöldözést hallottak. A lövöldözésben az újvidéki zászlóalj vett részt, akik közül a civilek egy katonát agyonlőttek és megtorlasként egy civil személyt agyonlőttek. Vádlott ezután visszatért Újvidékre, és a további akcióban részt nem vett, a szárnyparancsnokság hoz tartozó csendőrök azonban résztvettek az akcióban.

1942. január 4-én az 5. hadtest értesült arról, hogy Csurogon szabálytalanságok történtek. Ekkor Feketealmi gépkocsin a vezérkar főnökeivel Litomerjkyvel és Rósa Bélával Zsablyára ment. Ekkor Deák ezredes mint a 9. ezred parancsnoka jelentkezett és jelentette a támadást és 18 csendőr holttestet mutatott, akiket állítólag szerb partizánok lőttek agyon. Feketealmi és Rósa ezután Títelre mentek, ahol Főty csendőrőrnagy jelentkezett és elmondta, hogy az ő feladata felgöngyöltetni az akciókat. A következő napon Feketealmi Újvidéken a szerb püspökkel beszélt és arra kérte, hogy adjon ki olyan tartalmú pásztorlevelet, hogy a szerb lakosság ne folytasson akciókat a magyarok ellen.

Kovács Jenő vádlott az újvidéki rassziázásban nem vett részt majd pedig 1942. májusában Gödöllőn lett szárnyparancsnok. Vádlott mint szárnyparancsnok 1944. májusában karhatalmat adott az üldözöttek beszekélytöltetéséhez és csendőrei őrsíték a gödöllői gettót. A váci gettóban összegyűjtött üldözötteket vádlott vagonokban Monorra kísérte, ahol átadta őket az SS. parancsnokságnak.

Budur Károly vádlott 1938. október 6-án önként jelentkezett különleges szolgálatra, amikor is átöbtek őket társaival együtt a cseh határon és Lengyelországba mentek. Majd hazatértek után az Eoseri Csapó rohamoszázadba kapott beosztást.

Ugyész a vádat a vádirat szerint tartotta fenn.

Vádlottak valamennyien tagadták bűnösségüket. Védekezésüket illetően utal a megyei bíróság a jegyzőkönyv tartalmára.

A megyei bíróság vádlottak védekezését nem fogadta el. Vádlottak a tényeket beismerték. A kihallgatott tanúk vallomása és az ismertetett iratok alapján feltárultak azok a borsalmak, amelyeket Feketealmi és társai a Délvidék tisztogatása során elkövettek. Vádlottak annak a gépezetnek, amelyet mozgásba hoztak a délvidéki atrocitások elkövetése céljából, alkotórészei oszvarjai voltak. As nem volt megállapítható ugyan a vádlottak terhére, hogy tettesként közvetlenül résztvettek volna emberek törvénytelen kivégzésében, de a beosztásuk, szerepük olyan volt, hogy részesei lettek emberek törvénytelen kivégzésének. Nem kétséges, hogy a szabvány, oszurogi, újvidéki és általában a délvidéki ugynevezett tisztogatási akciók során több ezer ember törvénytelen kivégzés áldozata lett. Renkey Albert mint az 5. hadtest Vkf/2. osztályának vezetője a három napos újvidéki razzian Újvidéken tartózkodott mégpedig a Levente-otthonban, amelynek színháztermében folytak az igazolások. Már megfelelő értesülése volt mint ilyen magas beosztású személynek, hogy az eddigi tisztogatások során milyen atrocitások fordultak elő. Vádlottat nem hiába rendelték Újvidékre, neki köszönhető kellett lenni mint a Vkf/2. osztály vezetője, azonban kihallgatást végezni nem kellett, mert az áldozatokat minden eljárás nélkül kivégezték.

Rósa Béla mint Feketealmi segédtisztje, állandóan a hadtestparancsnokkal járt, tudomása volt az eseményekről, maga is látta az utcán a kivégzett embereket, és ehhez semmi szava nem volt. Az ő jelenléte mint Renkeyé is bátorítólag hatott az atrocitást elkövetőkre, akik náluk alacsonyabb rangban voltak.

Dr. Kacsóvics Balázs és Budur Károly mint a járőrök ellenőrző parancsnokai tevékenyen résztvettek az újvidéki razzianban és az elfogott bűnösöket átadták a gyűjtőosztályoknak, akik azokat a Levente-otthonba kísérték, vagy esetleg már az utcán kivégezték őket.

Kovács János vádlott a szabályai és csurogi akciókban részt vett, ezenfelül pedig Qudállón mint szárnyprancsnok tánta az Ulásbittak összegyűjtését, majd pedig a váci gettóban összegyűjtött Ulásbittak Monorra kísérte az SS. parancshozokra.

Dr. Tóth Zoltán vádlott a rendőrség részéről vett részt a razziaiban. egy nőt be is kísértetett, akit ugyan az végzetek i, de jelenlétével és a razzia részt részének az elvégzésével hozzájárult ahhoz, hogy az atrocitásokat megtörténthettek, maga is hallotta a fegyvermozgást, mint rendőrtörténetnek kötelessége lett volna a bűnoselekmények felfedése és megakadályozása, mitsem tett.

D.

A fenti tényállás alapján a megyei bíróság vádlottak büntetését a BHÜ.82 pont e/ alpontjában felvett büntetésben megállapította.

A büntetés kiszabásánál a megyei bíróság súlyosító körülményként értékelte valamennyi vádlottal szemben a folytatólagosságot, enyhítőként értékelte valamennyi vádlottal szemben a bűnoselekmény elkövetése óta eltelt hosszabb időt, a bűnvádi eljárás elhuzódását, Renkey Albert vádlottnál még, hogy gyermekek közül egy ellátatlan, ugyanezen Kovács János és dr. Tóth Zoltán vádlottaknál egy ellátatlan gyermekes családok állapotát, valamint dr. Tóth Zoltán vádlottnál még kisebb tevékenységét. Mindezekre figyelemmel a megyei bíróság dr. Tóth Zoltán vádlottal szemben az enyhítő szakasz alkalmazásának feltételeit fennferogni látta.

E.

A büntetés kiszabása az alábbi törvényhelyeken alapul:

BHÜ.83 pont c/ alpont, Bt.38. és 39.§-ok, dr. Tóth Zoltán vádlottnál még Bt.61.§.

F.

A megyei bíróság a további bizonyítás iránti indítványokat azért utasította el, mert a tényállást a tárgyalás addigi adatai alapján teljesen tisztázottnak látta és így a további bizonyítás elrendelése csak a bűnvádi eljárás elhuzódását eredményezte volna.

Budapest, 1953. évi november hó 20. napján.

Jónás Béla / Dr. Jónás Béla / Dr. Borsányi Gyula /
a tanácsok elnöke / az akbíró

/Lukács Gyula/ /Vermes Gyula/ /Néninger József/
Ulánok k. helyettes

Jónás Béla
Tanács elnöke

AK itélet II. r. Nósa Béla, III. r. Kacsikovics Saláka, IV. r. Budur Miklós, V. r. Kovács Jenő, VI. r. Tóth Zoltán vádlottal szemben jogerős és végrehajtható.
Budapest, 1954. március 15.

Jónás Béla
Tanács elnöke

Tisztelt Legfelsőbb Bíróság Elnöke!

A Budapesti Megyei Bíróság még 1953. nov. 20-án B.III.0343/1953. sz. ítéletével bűnösségemet háborús bűntettben állapította meg, s ezért jogerősen 10 évi börtönre, és teljes vagyonelkobzásra ítélte.

Mivel ez az ítélet teljes mértékben megalapozatlan, helytelen ténybeli következtetéseken alapul, ezért kénytelen vagyok a Legfelsőbb Bíróság Elnökéhez fordulni, hogy ügyemben szíveskedjék törvényességi óvást kezdeményezni, s ennek eredményeként megállapítani, hogy a velem szemben hozott ítélet törvényt sértő, miáltal is az ellenem felhozott vádak alól büncselekmény hiánya miatt törtendő felmentésemet kérom.

Tisztelettel előadom, hogy a törvényességi óvás előterjesztésére mind ez ideig módom és lehetőségem sem volt, mivel a jogerős bírói ítéletet a Fővárosi Bíróság csak most kézbesítette részemre, s csak most jutottam abba a helyzetbe, hogy a 37 éve hozott ítéletet elolvashassam.

Az ellenem hozott ítélet minden tekintetben megalapozatlan, a tényállás semmilyen bizonyítékkal alátámasztva nincs, a büntetőügy előre kiterveelt koncepciók úgy volt, ugyanis egyetlen bűnöm az volt - ami nem büncselekmény - hogy csendőr százados voltam. Határozottan állítom, hogy emberek törvénytalan kivégzésének és megkínzásának részese nem voltam, tevékenységet mindig az emberi humánus és az emberek iránti megbecsülés vezette.

Az ítéletben írt tényállás 8. oldala jogtalankorik tevékenységgel.

Az első bekezdésben írt 1941. októberi Boldogasszonyja-i eseményekkel kapcsolatban a bíróság bűnös tevékenységemre azt adta föl, hogy egy esemény kivizsgálására engem küldtek ki. Ez a ténymegállapítás valótlan, a bíróságot már nem érdekelte, hogy a kivizsgálásnak mi lett az eredménye, ugyanis nekem kivizsgálási jogom nem is volt, de ha lett volna az sem minősül büncselekménynek.

A második bekezdésben írt 1942. január 4-i eseményekkel kapcsolatban azt állapította meg a bíróság, hogy a nádasból tüzeltek ránk, mire én és társaim viszonztuk a tüzet, s a terep átjésülése után 1 halottal és 1 sebesültet találtunk.

Ez az ítéleti ténymegállapítás is megalapozatlan. Ugyanis a tényállásból hiányzik, hogy az ítéletben említett lövöldözés több száz méterre volt tőlünk, s én csupán egy pisztollyal voltam ellátva, s a nagy távolság miatt még ha akartam volna sem tudtam volna használni fegyveremet. Ténylegesen én a lövöldözésben részt nem vettem. Erre a bíróságnak semmi bizonyíték nem áll rendelkezésére, annál is inkább, mert a bírói ítélet semmiféle tanúbizonyítékra nem hivatkozik.

A harmadik bekezdésben azt január 5-i eseményekben az ítélet szerint is az újvidéki zászlóalj vett részt, terheire semmiféle tevékenység megállapítva nincsen, miként a negyedik bekezdésben látak sincsenek összefüggésben tevékenységgel.

Az ítélet 8. oldalának utolsó bekezdése terheire róta, hogy mint Gődöllői szárnyparancsnok karhatalmat adtam az üldözöttek összeköltöztetéséhez, esendőreim ösztökélt a gettót, valamint Vácraól Monoron kísétem az üldözötteket és SS parancsnokságnak adtam át őket.

Előjárdóban le kívánom szögezni, hogy én az üldözöttekkel mindig humanusan jártam el, az üldözöttek megkínzásának részese soha nem voltam, így ezzel kapcsolatban büncseléskményt sem követtem el. A felsőbb intézkedéseket végre kellett hajtanom, de azt mindig embarségesen tettem, és emberek törvénytelen megkínzása intézkedéseim következtében nem történt. Az üldözötteket nem SS parancsnokság, hanem egy esendőt önnagy vette át Monoron. Bizonyítani tudom, hogy az üldözöttek elszállítása előtt részükre nagy mennyiségű kenyert szűttem, úgy hogy a vagonból történő kiszállításokor még a vagonban is vízszamaradt fel nem használt kenyermennyiség maradt.

Álláspontom szerint az ítéletben azt háborus büntetést semmiféle nagatársommal nem valósítottam meg, ezért a velem szemben kiszabott büntetés teljes mértékben megalapozatlan. Annak lettem az áldozata, hogy esendőre tiszt lettem, emiatt 13 évig szolgálódtam hadifogságban, munkatáborokban és börtönben.

Bizva abban, hogy a Legfelsőbb Bíróság Elnöke ügyemet részletesen kivizsgáltatja ismétleten kérem ügyemben a törvényességi óvás kezdeményezését annak érdekében, hogy hivatalos megállapítást nyerjen, hogy a

valam szemben hozott ítélet tövénysértő, s kérem a Legfelsőbb Bíróságot, hogy a rendelkezésre álló adatok figyelembevételével az ellenem emelt vád alól bűncselekmény hiányában mentsen fel.

Tisztelettel:

Kovács Jenő
Szombathegy, Szabó M. u. 15.

3b. Melléklet

Budapesti Megyei Bíróság B. Új. 0343/1443/10
ittél márn.

2

4

Tisztelt Elnök Ur!

A Budapesti Megyei Bíróság 1953 nov. 20-án zárt tárgyaláson háborús bűncselekmény címén 10 évi börtönnre ítélte, amelyet az Elnöki Tanács 6 év 6 hónapra mérsékelte. /Elnöki Tanács 1958.II.4-én kelt 0051/I/1958 sz./ Ezt az időt letöltöttem és 1957 nov. 11-én szabadultam.

A Kárpótlási Hivatal felszólítására tisztelettel kérem a Legfelsőbb Bíróságot, hogy ügyemet koncepciók elemek fennállása miatt felülbírálni sziveskedjék. Hivatkozom az 1990 évi XLVI.t. Indoklásának az 1 §-hoz 2. pont 2. bek-re, amely megalapozza ítéletem egyedi felülvizsgálatát.

A népbíráskodásról szóló 81/1945.M.E. sz. rendelet 11.§ 5. bek-ben meghatározott háborús bűntettét nem követtem el, mert a rábízott hatalommal soha nem éltem vissza, sem tettese, sem részese nem voltam emberek törvénytelen kivégzésének, vagy megkínzásának.

Megállapított bűntettét sem követtem el / 14 § 2.bek./, mert az előbuzítotok szállító vonatot egy éjjelen át kísértem Vácra. Monorra assal a parancsokkal, hogy ott adjam át a gettó parancsnokoknak, aki egy csendőr őrnagy volt és nem SS katonák.

A számomra előírt tőnykedést nem haladtam tul.

A Váci gettót a rendőrség létesítette és őrizte az elvitel napján. Az utolsó napon előljáró budapesti kerületi parancsnoknál sorozott csomó őrsékből álló kb 30 fős szakaszt rendelt ki egy főhadnagy parancsnoksága alatt. Az őrséget és a vagonberakást ők végezték.

Kerületi parancsnokom engem is kirendelt a helyszínre, hogy ügyeljek arra, semiféle durvaság ne történhessen. A kerületi parancsnok a nap folyamán többször is megfordult a helyszínen ellenőrzés végett.

Az elszállítást nem volt módom megakadályozni /17 §./, de sem tudtam megtenni. A polgármesteri hivatalból a helyszínre kötetten valakit és megkértem, hogy a gettóban található listából süttessen kb 30 kg kenyert. A tisztviselő intézkedett és a városi pékek délutánra megsüttették a kenyeret. A beszállás után ezt teherautókról adták be a vagonokba.

Márnak fennmaradására
1994. IV. 18. /Péter! /

1983. IV. 2. -on
Küllem a hely-
színen a helyszínen
H

Minden személyre 2 kg jutott. Amikor másnap reggel Monoron a vagonokból kiszálltak a kenyerek nagyobb része a vagonokban maradt. A vasutasok alig győzték kirakni a maradékot. Mondták is, hogy ilyen ellátott szerelvény még nem érkezett.

Gödöllőn a zsidóiskolában volt a gettó. Előtte egy csendőrzárór /két fő/ állt őrt. A zárór a gettó területére nem léphetett be, ott létszámmellenőrzést nem folytatott. Bevásárlás előjából a községi előljáróság adott engedélyt a kijövőeknek. Az őrsperancsnoknak azt mondtam, hogy ők azzal ne törődjenek hány ember megy vissza, hány nem, "Bár mind azokna be Pestre" csuszott ki a számon, de arra parancsot nem adhattam, hogy menjenek el mind.

A zsidó iskola mellett lakott Dr Stur István fogorvos család-jával együtt. A háboru után Svédországban telepedtek le. Amikor 1970 körül hazalátogattak, felkerestek engem is. Ekkor mondta nekem Sturné: "Jenő ahogy maguk bántak a zsidókkal, le a kalappal!" Sajnálom, hogy ezt akkor nem vétettem jegyzőkönyvbe és azt is sajnálom, hogy Sturék már meghaltak. Nem gondoltam, hogy büntetésem letöltése után erre esetleg nekem még szüksége lehet. /36 év után/

A gödöllői gettó lakóit rövid időn belül bejelentés nélkül váratlanul egy német ruhában lévő, de magyarul beszélő egyén vagy 15-20 főnyi sőtétszürke ruhában állított embereivel vonatra rakta és Hatvan irányába indult el a vonat. Ezt én az őrsperancsnoktól tudtam meg később.

Ami pedig az újvidéki ügyet illeti abban sem érzem magamat bűnösnek. Nem arról holnapra fejultek elő az események és ezek /előggé el nem ítéltően/ megtorláshoz vezettek. A szabotázs cselekmények felderítésére a Vezérkari Főnökség külön nyomozócsoportot és katonai ügyességet állított fel. Ha az őrsük ilyen cselekményeket észleltek jelenteniük kellett a nyomozócsoportnak. A csendőrök szolgálatukat a Szolgálati Utasítás /Szut/ alapján önállóan látták el. A bíróságoknak és a közigazgatási hatóságoknak közvetlen felhívási joga volt az őrsükkel szemben.

Azt soha sem tagadtam, hogy 1942 jan.4-én pár óra hosszat résztvettem a partizánok és a karnatalmi erők közt folyó fegyveres harcban annyiban, hogy két csendőrrel a helyszíntre mentünk, hogy megakadályozzuk a partizánokat észak felé

való menekülésükben. Magam fegyvert nem használtam, mert csak pisztolyom volt és azzal több száz méterre nem lehetett löni. Számomra az a szomorú tény jutott, hogy sebesültjeink elszállításáról gondoskodják.

Másnap egy rajnyi erővel még résztvettem Zsablyától délre lévő mező, nédas átkutatásában, de senkivel sem találkoztunk. Érthetetlen az ítélet 8. oldalán írt mondat, hogy "két kilométerről lövöldözést hallottak. A lövöldözésben az újvidéki zászlóalj vett részt". Mi közöm nekem ehhez?

Ahogy az ítéletben is olvasható visszatértem Ujvidékre és "további akcióban részt nem vett".

". . . a szárnyparancsnoksághoz tartozó csendőrök azonban résztvettek az akciókban". Kérdezem én, milyen akciókban?

Jan. 5-től katonai parancsnokság vette át a partizánok felkutatását, erre a célra odavezényelt honvéd és csendőr erőkkel. Az őrsőknek a közbiztonsági szolgálat lett az első feladatuk. Természetesen ha megtámadták őket védekeztek. Portyázás közben így is több csendőrt lelőttek.

Nemcsak a legénység, hanem a tisztek teendőit is a Szolgálati Utasítás szabályozta. Így pl.: "Ha egy vagy több őrsőt külső vagy belső ellenség részéről támadás éri, vagy ha egyébként harctevékenységre kerül sor, a szárnyparancsnok harcoló egységként legyen." /Szut 605 pont/

Amikor a tárgyaláson bizonyítás kiegészítést kértünk a tanácselnök azzal utasította el, hogy minden tisztázott, arra nincs szükség. Ez csak a bünvádi eljárás elhuzódását eredményezné.

A tárgyalás előtt a vádiratot felolvasták, de közhöz nem kaptuk. A két kirendelt védő ugyan megkérdezte nevünket, de hogy ki kit fog védeni az csak akkor derült ki, amikor Dr Jónás így osztotta ki a feladatokat: "Ügyvéd elvtárs maga védi a párosakat, maga meg a páratlanokat". Nos hat vádlott együttesen tárgyalt perében mindenkinek más és más volt az ügye, de ez nem nagyon számított, mert nem a vádpontok megcáfolásával foglalkoztak, hanem olyan semmitmondó "védőbeszédet" mondtak, amely inkább vádolt, mint védett.

A rövid idő alatt lezajlott tárgyalást így értékelte a minket elővesető börtönbíró: "Ha magukkal jól kibeszélték". /Elnözséget kérek a szó szerinti idézésért./

Yégezetül elnözséget kérek a Biróságtól is, hogy esetleg hosszasan szóltam, de úgy gondolom, hogy 83. évemben ez az utolsó lehetőségem az úgy részletes felülvizsgálására, és az ítélet semmisségét kimondó igazolás megadására.

Mint a csendőrség egyik tagja tudomásul kellett vennem, hogy a testületet ért jogos bírálat és jogtalan rágalmozás része is lehet, mert a legnagyobb általánosítás folyik. De a nehéz időkben történt szolgálatomban sem mint tiszt, sem mint parancsnok tulkapást soha el nem követtem.

1956-ban ebben a tudatban nem hagytam el hazámot és úgy gondoltam, hogy a 13 év talán elég volt azért a lépésemért, hogy mint állástalan diplomás 1936-ban a csendőrségnél kaptam elhelyezkedési lehetőséget.

Szombathely, 1993. július 15.

Tisztelettel:

Dr Kovács Jenő M.
Szombathely,
Szabó M.u.15.

J. Kovács Jenő

4. Melléklet

Bfv.X.3130/1993/3.szám

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG	
POLGÁRI KÖZELÉSI	
Eszaki	
1994 -05- 30	
KÉRDÉS	
VÁLASZ	
FOLYAMATOS	
JUTÓ RÁJOK	

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, az 1994. év április hó 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A háborús büntett miatt **RENKEY ALBERT** és társai ellen folyamatban volt büntető ügyben dr.Kovács Jenő V.r. terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Budapesti Megyei Bíróság B.III. 0343/1953/10. számú, valamint a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága B.IV.001549/1953/14. számú ítéletét dr. Kovács Jenő V.r.terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi és e terheltet az ellene háborús büntett miatt emelt vád alól

f e l m e n t i .

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 1000 /egyezer/ Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek, illetőleg az indítvány előterjesztője részéről újabb felülvizsgálati indítvány előterjesztésének nincs helye.

Bfv.X.3130/1993/3

I n d o k o l á s :

A Budapesti Megyei Bíróság az 1953. november 20-án kelt B.III.0343/1953/10. számú ítéletével, illetve a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága mint másodfokú bíróság, az 1954. január 27-én kelt és ugyanakkor jogerőre emelkedett B.IV.001549/1953/14. számú ítéletével dr. Kovács Jenő V.r. terheltet emberek törvénytelen kivégzésének és megkínzásának részeseként elkövetett háborús bűntett miatt 10 évi börtönbüntetésre, 10 évi közügyektől eltiltásra és teljes vagyonek Kobzásra ítélte.

A bíróság az ügyben - az V.r. terheltet érintően - lényegében az alábbi tényállást állapította meg.

Dr. Kovács Jenő V.r. terhelt 1941 áprilisától mint csendőr szárnyparancsnok, Újvidéken teljesített szolgálatot. Újvidék környékén 16 csendőrőrs tartozott a parancsnoksága alá.

A terhelt parancsnoksága alá tartozó csendőrök 1941 áprilisa és 1942. január 5-e között több alkalommal összeutkozásbe kerültek a helyi polgári lakossággal. Több esetben - részben a terhelt jelenlétében - a csendőrök viszonozták a polgári lakosság részéről őket ért tüzet. Ennek során polgári személyek is megsebesültek, illetve meghaltak.

Csurog és Zsabylya községek térségében 1942. január 6-a és 30-a közötti időben rendszeres tömegvérengzések voltak. Az embereket járőrök összeszedték, akiknek azután kivégzés lett a sorsa. A terhelt mint szárnyparancsnok, tudva, hogy az elfogottak milyen sorsra kerülnek, mégis biztosított a parancsnoksága alá tartozó csendőrökből embereket az összefogáshoz és kivégzéshez.

Dr. Kovács Jenő terhelt 1942 májusától Gödöllőn teljesített szolgálatot csendőr szárnyparancsnoki beosztásban. Mint parancsnok, 1944 májusában karhatalmat biztosított az uldozottok összeköltöztetéséhez és a parancsnoksága alá

tartozó csendőrök őrizték a gödöllői gettót. A váci gettóban összegyűjtött üldözötteket a terhelt beosztottaival vagonokban Monorra kísérte, ahol átadta őket az SS parancsnokságnak.

A terhelt az ellene indított büntetőeljárás során, 1950. december 6. napjától őrizetben és előzetes letartóztatásban volt, majd jogerősen kiszabott szabadságvesztését töltötte. 1956. október 28-tól 1957. március 2-ig szabadlábon volt. 1957. március 2-án büntetését ismét foganatba vették; majd 1957. november 11-én büntetését félbeszakították. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa ezt követően, az 1958. február 4-én kelt 0051/1/1958. számú elhatározásával a terhelttel szemben kiszabott börtönbüntetés tartamát kegyelemből 6 év 6 hónapra mérsékelte. Az így mérsékelt tartamú büntetést - a terhelt által kiállított szabadságelvonással - kitöltöttnek tekintették.

A fenti jogerős ítéletek ellen dr. Kovács Jenő V.r. terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt. Az indítványban kifejtettek szerint nem követte el a terhére rótt háborús büntetést. Bűnösségének megállapítása így törvénytörő.

A legfőbb ügyész Bf. 684/1994. számú átiratában és képviselője a nyilvános ülésen a felülvizsgálati indítványt alaposnak tartva, azt támogatta. Indítványozta a megtámadott ítéleteknek a terhelt tekintetében történő hatályon kívül helyezését és a terheltnek az ellene háborús...büntetett...miatt...emelt...vád...alól...bűncselekmény hiányában felmentését.

A BHÖ. 82. pontjának e/ alpontjában felvett háborús büntetést az követte el, aki a megszállott területek lakosságával vagy a hadifoglyokkal való bánás tekintetében a háborúra vonatkozó nemzetközi jogszabályokat súlyosan megsértette, vagy a visszacsatolt területek lakosságával, a reábizott hatalommal visszaélve kegyetlenkedett, vagy aki általában akár beföldön, akár külföldön felbújtója, tettese vagy részese volt emberek törvénytelen kivégzésének vagy megkínzásának.

A felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott jogerős határozatok az V.r. terhelt bűnösségét érintő állásfoglalás...

meg az előbbi bűncselekményben, mert részese volt emberek törvénytelen kivégzésének és megkínzásának.

A jogi indokolás körében az ügyben eljáró bíróságok azt fejtették ki határozataikban, hogy a terhelték - köztük az V.r. terhelt is, mint tisztai beosztásban levő személy - a vád tárgyává tett aljas cselekmények irányítója volt. Tudta, hogy beosztottai milyen szerepet játszanak az eseményekben, ennek ellenére mégis embereket adott a vérengzésekhez. Mindezek pedig a bűnösség megállapításának alapjául szolgálnak.

A jogerős bírósági határozatokban kifejtett előbbi álláspont és jogi érvelés a kollektív bűnösség elvét tükrözi. Figyelmen kívül hagyja azt a mind a vád tárgyává tett cselekmény megvalósítása, mind pedig az elbírálása idején is érvényes alapvető büntetőjogi alapelvet, hogy alanyi bűnösség hiányában az elkövető büntetőjogi felelősségét megállapítani nem lehet.

Ezen alapvető elv figyelmen kívül hagyása következtében az ügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták a terhelt konkrét elkövetői tevékenységét, magatartását, a terhelt beosztottainak tevékenységét, azt, hogy e magatartások eredményeként sor került-e ténylegesen emberek törvénytelen kivégzésére vagy megkínzására. A terhelt és beosztottainak magatartása okozati összefüggésben állt-e ilyen eredménnyel.

Csupán általánosságokban mozgó ténymegállapítások alapján, az elkövető konkrét tevékenységének és annak eredménye vizsgálatának hiányában az elkövető büntetőjogi felelőssége nem állapítható meg. Ugyancsak nem kerülhet sor az elkövető bűnösségének megállapítására abban az esetben, ha a törvény szerint büntetni rendelt káros eredmény az elkövetőtől függetlenül más személyek törvénytörő, jogellenes magatartása folytán következett be.

A jogerősen megállapított ítéleti tényállásból kitűnően kétségtelen tény, hogy a terhelt a vádbeli időben Újvidéken mint csendőr szárnyparancsnok teljesített szolgálatot.

Bfv.X.3130/1993/3

Ennek során - a megállapítottak szerint - azonban nem szegte meg az akkor hatályban volt rendelkezéseket, szolgálati szabályokat. Felettségi parancsainak teljesítése során is a reá irányadó rendelkezések szerint járt el.

Ilyen körülmények között nem tekinthető emberek törvénytelen kivégzésében vagy megkínzásában részvételnek, még részési minőségben sem az a terhelti magatartás, mely szerint a terhelti beosztottak viszonyozták az őket ért tüzet és ennek eredményeként a támadást intéző egyes polgári személyek megsebesültek, illetve meghaltak.

Alanyi bűnösség hiányában ugyancsak nem állapítható meg a terhelt büntetőjogi felelőssége azon magatartásáért sem, amely szerint felettségi parancsára az alárendeltségébe tartozó csendőrök közül embereket biztosított az Újvidék és környéki razziákhoz, házkutatásokhoz, igazoltatásokhoz. Azért ugyanis, hogy az ennek során előállított személyek közül egyeseket esetleg mások törvénytelen magatartása, intézkedése következtében kivégeztek, a terhelt büntetőjogilag felelősségre nem vonható.

Hasonlóképp minden konkrétumot nélkülöz a jogerős ítéletben megállapított tényállás a terheltnek és beosztottanak Godollón, Vácott és Monoron tanúsított magatartását, tevékenységét illetően.

Csupán az nyert megállapítást, hogy a terhelt szintén mint csendőr szárnyparancsnok, felettségi utasítására karhatalmat biztosított az üldözöttek összeköltöztetéséhez, a gettó őrzéséhez, illetőleg a váci gettóban összegyűjtött üldözötteknek Monorra kíséréséhez.

Egyetlen adat sem merült fel e korban arra, hogy a terhelt e tevékenysége során a reá vonatkozó rendelkezéseket megszegte volna, beosztottai az üldözöttekkel kegyetlenkedtek volna. Arra sem merült fel egyetlen tény, körülmény sem, hogy tevékenysége során, annak eredményeként az üldözöttek közül valakit kivégeztek vagy megkínzottak.

Ilyen körülmények között, ilyen adatok mellett pedig a fentebb kifejtettekre tekintettel, törvényt sértettek az ügyben eljáró bíróságok akkor, amikor dr. Kovács Jenő V.r. terhelt büntetőjogi felelősségét a terhére rótt emberek törvénytelen kivégzésének és megkínzásának részeseként elkövetett háborús bűntettben megállapították.

Dr. Kovács Jenő V.r. terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

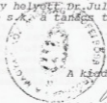
Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Budapesti Megyei Bíróság B.III.0343/1953/10. számú, illetve a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága B.IV.001549/1953/14. számú ítéleteit a Be. 291. §-a /1/ bekezdésének a/ pontja alapján a rendelkező részben írtak szerint hatályon kívül helyezte és a Be. 291. §-ának /3/ bekezdése alapján maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.

Dr. Kovács Jenő V.r. terheltet az ellene háborús bűntett miatt emelt vád alól a Be. 214. §-a /3/ bekezdésének a/ pontja alapján - bűncselekmény hiányában - felmentette.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a Be. 291. §-ának /8/ bekezdésén alapul.

B u d a p e s t, 1994. április 18. napján.

Dr. Julis Mihály s.k. a tanács elnöke, Dr. Vereczkei Géza s.k. előadó bíró, Dr. Bakonyi István s.k., az aláírásban akadályozott dr. Berkes György helyett Dr. Julis Mihály s.k. tanácselnök, Dr. Rabóczki Ede s.k. a tanács tagjai

A kiadmány hitelelül:

Osipov László
bírószági tisztviselő

Kné

LEGFŐBB ÜGYÉSZSEG
BÜNTETŐBÍRÓSÁGI FŐOSZTÁLY
VEZETŐJE

Hiv.szám: Bfv.3130/1993/2.
Melléklet:7.3878/1974. számú iratok
(benne B.III.0343/1953
számú iratok)

BF.684/1994.

LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG

B u d a p e s t

A háborús bűntett miatt Renkey Albert és társai ellen folyamatban volt bűnügyben az iratokat a Be. 288. §-ának (3) bekezdése alapján a következő ügyészi nyilatkozattal küldöm vissza:

Dr. Kovács Jenő - akit a Budapesti Megyei Bíróság B.III.043/1953/10. számú, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság B.IV.001549/1953/14. számú ítéletével az Nbr. 11. §-ának 5. pontjába ütköző háborús bűntett miatt 10 évi börtönre, teljes vagyoneikobzásra és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélt - felülvizsgálati kérelmét alaposnak tartom és támogatom.

A terhelt az ítéletben leírt magatartásával álláspontom szerint bűncselekményt nem követett el.

Mint újvidéki csendőr-szárnyparancsnok felettesei utasítására 1941. októberében vizsgálta ki azt az ügyet, amelyben két rendőrt a helyi lakosok megsebesítettek. Ugyancsak parancsra vett részt csendőreivel 1942. január 4-én Csurog és Zsalya térségében a nádas átfésülésében, amikor onnan rájuk lőttek, amelyet ők viszonoztak.

Mind a két esetben szabályszerűen járt el kifogásolható magatartást nem tanúsított. A kapott parancsokat teljesítette akkor is, mindön mint csendőr-szárnyparancsok felsőbb rendelkezésre 1944. májusában karhatalmat adott az üldözöttek összeköltöztetéséhez és a gödöllői gettó őrzéséhez, illetőleg a váci gettóban összegyűjtötteket Monorra kísértette.

Az 1942. január 21., 22. és 23-iki újvidéki véres eseményekben nem vett részt.

Dr. Kovács Jenő tehát hatáskörét nem lépte túl, az előírások szerint járt el.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.X.3130/1993/3.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, az 1994. év ápr.hó 18. napján tartott nyilvános ülésén meghozta a következő

í t é l e t e t :

A háborús büntett miatt R E N K E Y A L B E R T és társai ellen folyamatban volt büntető ügyben dr KOVÁCS JENŐ V.r. terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Budapesti Megyei Bíróság B.III. 0343/1953/10. számú, valamint a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága B.IV.001549/1953/14.számú ítéletét Dr. Kovács Jenő V.r. terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi és e terheltet az ellene háborús büntett miatt emelt vád alól

f e l m e n t i .

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 1000 (egyezer) Ft. bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek, illetőleg az indítvány előterjesztője részéről újabb felülvizsgálati indítvány előterjesztésének nincs helye.

I N D O K L Á S

(kivonatosan)

A terhelt az ellene indított büntetőeljárás során, 1950.dec.6. napjától őrizetben és előzetes letartóztatásban volt, majd jogerősen kiszabott szabadságvesztését töltötte. 1956.okt.28-tól 1957.márc.2-ig szabadlábon volt. 1957.márc.2-án büntetését ismét foganatba vették; majd 1957.nov. 11-én büntetését félbeszakították. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa ezt követően, az 1958.feb.4-én kelt 0051/1/1958.számú elhatározásával a terhelttel szemben kiszabott börtönbüntetés tartalmát kegyelemből 6 év 6 hónapra mérsékelte. Az így mérsékelt tartalmú büntetést - a terhelt által kiállított szabadságelvonnással - kitöltöttnek tekintették.

A fenti jogerős ítéletek ellen dr.Kovács Jenő V.r. terhelt nyújtotta be felülvizsgálati indítványt. Az indítványban kifejtettek szerint nem követte el a terhére rótt háborús büntettet. Bűnösségének megállapítása így törvénysértő.

A legfőbb ügyész Bf. 684/1994.számú átíratban és képviselője a nyilvános ülésen a felülvizsgálati indítványt alaposnak tartva, azt támogatta.

Indítványozta a megtámadott ítéleteknek a terhelt tekintetében történő hatályon kívül helyezését és a terhelteknek az ellene háborús büntett miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentését.

A jogerős bírósági határozatokban kifejtett előbbi álláspont és jogi érvelés a kollektív bűnösség elvét tükrözi. Figyelmen kívül hagyja azt a mind a vád tárgyává tett cselekmény megvalósítása, mind pedig az elbírálása idején is érvényes alapvető büntetőjogi alapelvet, hogy alanyi bűnösség hiányában az elkövető büntetőjogi felelősséget megállapítani nem lehet.

Ezen alapvető elvi figyelmen kívül hagyása következtében az ügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták a terhelt konkrét elkövetői tevékenységét, magatartását, a terhelt beosztottainak tevékenységét, azt, hogy e magatartások eredményeként sor került-e ténylegesen emberek törvénytelen kivégzésére, vagy megkínzására. A terhelt és beosztottainak magatartása okozati összefüggésben állt-e ilyen eredménnyel.

Csupán általánosságokban mozgó ténymegállapítások alapján, az elkövető konkrét tevékenységének és annak eredménye vizsgálatának hiányában az elköveté büntetőjogi felelőssége nem állapítható meg. Ugyancsak nem kerülhet sor az elkövető bűnösségének megállapítására abban az esetben, ha a törvény szerint büntetni rendelt káros eredmény az elkövetőtől függetlenül más személyek törvénytörő, jogellenes magatartása folytán következett be.

A jogerősen megállapított ítéleti tényállásból kitűnően, kétségtelen tény, hogy a terhelt a vádbeli időben Újvidéken, mint csendőr szárnyparancsnok teljesített szolgálatot.

Egyetlen adat sem merült fel e körben arra, hogy a terhelt e tevékenysége során a reá vonatkozó rendelkezéseket megszegte volna, beosztottai az üldözöttekkel kegyetlenkedtek volna. Arra sem merült fel egyetlen tény, körülmény sem, hogy tevékenysége során, annak eredményeként az üldözöttek közül valakit kivégeztek, vagy megkínzottak.

Ilyen körülmények között, ilyen adatok mellett pedig a fentebb kifejtettekre tekintettel, törvényt sértettek az ügyben eljáró bíróságok akkor, amikor dr. Kovács Jenő V.r. terhelt büntetőjogi felelősséget a terhére rótt emberek törvénytelen kivégzésének és megkínzásának részeseként elkövetett háborús büntettben megállapították.

Dr. Kovács Jenő V.r. terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Budapesti Megyei Bíróság B.III.0343/1953/10. számú, illetve a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága B.IV.001549/1953/14. számú ítéleteit a Be. 291.§-a /1/ bekezdésének a/ pontja alapján a rendelkező részben írtak szerint hatályon kívül helyezte és a Be.291. §-ának /3/ bekezdése alapján maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.

Dr. Kovács Jenő V.r. terheltet az ellene háborús büntett miatt emelt vád alól a Be. 214.§-a /3/ bekezdésének a/ pontja alapján - bűncselekmény hiányában - felmentette.

Budapest, 1994.ápr.18.-án Dr. Julis Mihály s.k. a tanács elnöke,
aláírások: a tanács tagjai. A kiadmány hitelél: bírósági tisztviselő s.k.

C.H.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága.

Ezekre tekintettel bűnösségének megállapítása és elítélése a büntető anyagi jogszabályok megsértésével történt (Be. 284.§ (1) bek. a/ pont) és így fennállanak a felülvizsgálati eljárás törvényi előfeltételei és a Be. 291. §-ának (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és dr. Kovács Jenő terhelt felmentése indokolt, mert nem követett el bűncselekményt (Be. 291. §-ának (3) bek.).

Budapest, 1994. március 9.

A kiadmány hirolő:

Dr. Gál Attila s.k.
főosztályvezető ügyész

Jenő Kovács
terhelt felmentése